

УРОК 45. ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ РЕГІОНУ. НАСЕЛЕННЯ АФРИКИ

Очікувані результати НПД: учні оцінюють ступінь забезпеченості регіону різними видами природних ресурсів; аналізують демографічні та урбанізаційні процеси в регіоні за картами атласу, статистичними діаграмами та таблицями, характеризують розміщення населення в регіоні.

Розвивальна та виховна мета: розвивати здатність до розуміння і використання простих математичних моделей (графіків, діаграм) 3; формувати вміння аналізувати, виділяти істотні ознаки, порівнювати, узагальнювати, робити висновки 4; виховувати зацікавленість до сучасного світу, бажання розуміти соціально-економічні процеси, які в ньому відбуваються 7.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: підручники, атласи, фізична карта Африки, політична карта Африки, мультимедійна презентація, статистичні таблиці, діаграми, графіки.

Опорні та базові поняття: природні умови, природні ресурси, ресурсозабезпеченість, земельний фонд, рекреаційні ресурси, природний рух, народжуваність, смертність, демографічний вибух, демографічна політика, міграції, статево-вікова піраміда, урбанізація, працересурсний потенціал.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Картографічна розминка (субрегіони, країни та столиці Африки)

Запитання

1. Назвіть характерні ознаки географічного положення Африки.
2. Поясніть, як колоніальне минуле регіону вплинуло на сучасну політичну карту.
3. Які форми державного правління і територіального устрою характерні для країн Африки?
4. Наведіть приклади країн, у яких відбувалися збройні конфлікти. Назвіть основні чинники їх виникнення.
5. Пригадайте, які корисні копалини залягають у надрах Африки.
6. Що характерно для демографічної ситуації в найбільш відсталих країнах світу?

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Ви знаєте, що значну роль в економічному розвитку регіонів, країн та їх міжнародній спеціалізації відіграють особливості їх природних умов, забезпеченість різними видами природних ресурсів, кількість та якість трудових ресурсів. Ви дослідили зазначені складові всіх інших регіонів світу. Тепер настав час дізнатися про природні та соціально-демографічні передумови розвитку африканського регіону.

Повідомлення теми, цілей і завдань уроку

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ Робота з картами атласу

1. Природні умови та ресурси

Завдання. За картами атласу охарактеризуйте природні умови і природні ресурси Африки.

Рельєф загалом не перешкоджає господарському освоєнню території (височини, плоскогір'я, нагір'я), поверхня слабо розчленована. Територія добре забезпечена теплом, головною перешкодою для розвитку землеробства на значній території є нерівномірні та нерегулярні опади. На третині території Африки землеробство можливе лише за штучного зрошення. Природна родючість більшості ґрунтів невелика, засолення та ерозія ґрунтів.

На Африку припадає близько 17 % загальносвітової площі лісів і близько 10 % загальносвітових запасів деревини. Проблема збереження лісових ресурсів Африки загострюється використанням підсічно-вогневої системи землеробства та використанням деревного палива.

За обсягом поверхневого стоку посідає в світі третє місце — після Азії та Південної Америки (Ніл, Конго, Нігер, Замбезі, озера Вікторія, Танганьїка, Ньяса, Чад тощо, запаси підземних вод); найменше забезпечена ресурсами річкових вод на одиницю площі; нестача прісної води.

Понад 30 % світових запасів корисних копалин.: нафта й природний газ — в Північній і Західній Африці (Лівія, Алжир, Габон, Нігерія), залізні руди — у Західній, Центральній і Північній Африці (Ліберія, Сьєрра-Леоне, Гвінея, Мавританія, Нігерія), фосфоритів — у Північній Африці (Марокко, Туніс); руди кольорових металів, у тому числі мідні (ДРК, Замбія), олов'яні (ДРК, Бурунді, Руанда, Нігерія), боксити (Гвінея, Камерун, Гана); на півдні великі родовища алмазів, золота, платини, урану.

2. Населення

Робота з мультимедійною презентацією, матеріалами підручника

Чисельність майже 1,3 млрд, швидко зростає («демографічний вибух»), прогноз на 2015-2,5 млрд. Найчисельніші за кількістю населення країни (2018

р.): Нігерія (195,2 млн), Ефіопія (106,1 млн), Єгипет (96,8 млн), ДРК (83,8), Південна Африка (56,1 млн), Танзанія (58 млн), Кенія (49,3 млн), Алжир (41,7 млн), Уганда (42,5 млн), Судан (42,5 млн).

Висока частка дітей та підлітків (понад 40 %), молодість населення (середній вік 18-22 роки, тривалість життя 70 років (Північна Африка) — 55-60 років (Центральна та Східна Африка).

Завдання. За картами атласу установіть найбільш та найменш заселені території Африки. Поясніть причини нерівномірного розселення.

Середня густина 43 особи/км², нерівномірний розподіл. Найбільш густо заселені: дельта Нілу (понад 1000 осіб/км²), узбережжя Гвінейської затоки, Середземного моря, озер Вікторія, Танганьїка, Ньяса.

Рівень урбанізації в середньому близько 45 %, в Північній та Південній Африці — більше 50 %, Лівія — 80 %. Темп урбанізації — 3 % (світовий лідер), хибна урбанізація. *Найбільші міста:* Лагос (16 млн), Каїр (12 млн), Йоганнесбург, Кейптаун, Дакар, Найробі.

Строкатий національний та етнічний склад: 200 народів, десятки етнічних груп. Найбільші — араби, банту, конго, йоруба, хауса, фульбе, сомалі, ібо, нілоти, шона, бушмени. Іслам, християнство, місцеві вірування.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

Запитання

1. Назвіть характерні ознаки природних умов регіону.
2. Дайте оцінку природним ресурсам Африки.
3. Що характерне для природного руху населення? Як це впливає на вікового склад та середній вік населення країн Африки?
4. Охарактеризуйте особливості розселення жителів Африки. Із чим вони пов'язані?
5. Зробіть висновки про кількість та якість трудових ресурсів Африки.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Підручник, опрацювати § _____ .
2. Позначити на контурній карті найбільші міста регіону.
3. За бажанням. Скласти туристичний маршрут для ознайомлення з найбільш видатними природними об'єктами Африки.